

Kolář, Ondřej

Policejní a kriminalistické muzejnictví do roku 1945 : příklad Českého Slezska a Ostravska

Museologica Brunensia. 2025, vol. 14, iss. 1, pp. 55-64

ISSN 1805-4722 (print); ISSN 2464-5362 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/MuB2025-1-5>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.82396>

License: [CC BY-SA 4.0 International](#)

Access Date: 05. 07. 2025

Version: 20250703

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

STUDIE/ARTICLES

POLICEJNÍ A KRIMINALISTICKÉ MUZEJNICTVÍ
DO ROKU 1945: PŘÍKLAD ČESKÉHO SLEZSKA
A OSTRAVSKA¹

ONDŘEJ KOLÁŘ

<https://doi.org/10.5817/MuB2025-1-5>

ABSTRAKT/ABSTRACT:

Studie usiluje o analýzu fenoménu kriminalistického muzejnictví do roku 1945 na příkladu Českého Slezska a přilehlého Ostravska. Policejní výstavy se v německojazyčném prostředí začaly objevovat na počátku 20. století v souvislosti s tehdejšími technickým rozvojem kriminalistiky a s rozšiřováním struktur bezpečnostního aparátu. V letech 1909 a 1913 proběhla dvojice policejních výstav v Opavě ve spolupráci s rakousko-uherskými i německými partnery. Meziválečná éra v ČSR obecně přinesla úpadek mezinárodní spolupráce, zároveň však představovala období, kdy se vedle „technické“ kriminalistiky pozornost více soustředila také na psychologii a sociologii recidivistů. Zmíněné trendy lze pozorovat také v muzejních aktivitách kriminalisty Františka Kociána v Opavě a později Moravské Ostravě.

Police and Criminalistic Museums Until 1945: The Example of Czech Silesia and Ostrava Region¹

The study aims to analyse the phenomenon of criminalistic museums until 1945 using the example of Czech Silesia and the adjacent Ostrava region. Police

exhibitions began to appear in the German-speaking environment at the beginning of the 20th century in connection with the then technical development of criminalistics and the expansion of the structures of the security apparatus. In 1909 and 1913, two police exhibitions took place in Opava in cooperation with Austro-Hungarian and German partners. The interwar era in Czechoslovakia generally brought a decline in international cooperation, but at the same time it represented a period when, in addition to “technical” criminalistics, attention was also focused more on the psychology and sociology of recidivists. The mentioned trends can also be observed in the museum activities of criminologist František Kocián in Opava and later in Moravská Ostrava.

KLÍČOVÁ SLOVA/KEYWORDS:

police – kriminalistika – muzejnictví – Slezsko – Ostravsko
police – criminalistics – museums – Silesia – Ostrava region

Úvod

Německý historik a publicista Jürgen Thorwald nazval období od revolučního roku 1848 do konce druhé světové války „stoletím detektivů“.²

Ačkoliv autor tímto výrokem míní především technologický vývoj kriminalistických metod a institucionalizaci policejní práce, v širším kontextu lze říci, že šlo obecně o éru zrodu moderní kriminality i kriminalistiky v jejím současném chápání. Oba fenomény, tedy proměny zločinnosti i forem jejího potírání, šly ruku v ruce. Zánik patrimoniální správy, industrializace a urbanizace během druhé poloviny 19. století proměnily sociální a demografickou strukturu společnosti. Jestliže v průběhu 50. a 60. let 19. století vznikaly napříč Evropou uniformované četnické sbory s vojenskou organizací a výzbrojí, na prahu nového století se tento model bezpečnostní služby již ukazoval jako nedostačující. Vedle hlídkování ve venkovské krajině a pronásledování lupičských či pašeráckých tlup bylo stále více potřebné zkvalitňovat policejní službu v sociálně členitějším a anonymním městském prostředí a vzhledem k rostoucí mobilitě obyvatelstva (tedy i zločinců) také posilovat nadregionální spolupráci.³

V rakousko-uherském prostředí se vedle četnictva stala nástrojem boje

¹ Předložená práce vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Slezské zemské muzeum (DKRVO, MK000100595).

² THORWALD, Jürgen. *Století detektivů: Cesta a dobrodružství kriminalistiky*. Praha: Orbis, 1967.

³ Srov. KONRÁD, Ota a KUČERA, Rudolf. *Cesty z apokalypsy: fyzické násilí v pádu a obnově střední Evropy 1914–1922*. Praha: Academia, 2018; DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky*. Cheb: Svět křídel, 2014; v mezinárodní perspektivě srov. BUMGARNER, Jefferey. *Icons of crime fighting: Relentless Pursuers of Justice*. Westport: Greenwood Press, 2008; FOSDICK, Frederick. *European Police Systems*. New York: Century, 1915.

s kriminalitou také státní policie, jejíž pracoviště však existovala pouze v několika málo velkých městech či dopravních uzlech. Důležitými pilíři se proto stávaly komunální policejní sbory, byť se jejich struktura lišila případ od případu a jejich kvalita se odvíjela od míry podpory ze strany samospráv. Navzdory organizačním potížím, s nimiž se (nejen rakousko-uherská) kriminalistika potýkala, v předmětném období se policejní práce začala ve velké míře těšit zájmu občanské společnosti, a to ve dvou významných ohledech. V první řadě rozšiřování volebního práva a zrod masových politických stran vedly k větší míře sociální „kontroly“ policejních praktik a k medializaci úspěchů i selhání bezpečnostních sborů. Paralelně napříč populací rostla obliba detektivních příběhů jako volnočasového literárního či divadelního žánru.⁴

V dané situaci bezpečnostní sbory samy usilovaly o pozitivní prezentaci své činnosti směrem k veřejnosti, jednak ve snaze předcházet kritice své práce ze strany socialistických, národnostně menšinových a dalších politických kruhů, jednak s cílem čelit idealizovaným a bulvárním představám o světě kriminality a kriminalistiky.⁵ Kromě vizuální sebeprezentace ve veřejném prostoru, symbolizované architekturou policejních budov či designem pamětních míst apod.,⁶ se nástrojem osvěty stávaly výstavy. Ty kromě edukace laické veřejnosti

sloužily také k výměně praktických poznatků a zkušeností mezi samotnými kriminalisty.

Fenomén policejního a kriminalistického muzejnictví v českých zemích se dosud nestal předmětem soustavnějšího výzkumu.⁷ Předkládaná stať si klade za cíl popsat a analyzovat vývoj dané problematiky v kontextu celkového vývoje policejní práce na příkladu regionu Českého Slezska a přilehlé moravské části ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace. Výzkum se opírá především o dobový tisk, publikované katalogy výstav a dochovaná svědectví aktérů. V úřední agendě policejního aparátu, samospráv ani orgánů politické správy se nepodařilo dohledat relevantní informace s výjimkou níže citovaných zmínek v písemnostech Policejního ředitelství v Moravské Ostravě.

Jedná se o specifické území, jež se vyznačovalo multietnickým charakterem populace a vysokou mírou ekonomické migrace.⁸ Důležitým faktorem se stávala také blízkost státní hranice, před rokem 1918 pruské, poté německé a polské. Novinový článek z roku 1910 lakonicky konstatoval: „*Ostravsko je územím převážně průmyslovým, leží blízko pruských hranic, na přechodech z Pruska do*

*Moravy (u Přívozu) a do Slezska (u Hrušova) není u nás žádné kontroly, koho v Prusku honí policie, přejde Odru a je u nás v pokoji, za větrem“.*⁹

Vedle majetkové a násilné kriminality, obecně charakteristické pro hustě zalidněné průmyslové oblasti, se předmětný region potýkal také s projevy politického radikalismu. Vedle aktivit krajní levice šlo před první světovou válkou také o činnost různých polských nacionalistických konspiračních skupin, po vzniku ČSR se úřady musely potýkat také s německou a polskou iredentou. Zejména v první polovině 20. let 20. století vedly důsledky pohraničních konfliktů po roce 1918 k citelné radikalizaci a nárůstu kriminality.¹⁰

Vzhledem ke komplikovaným poměrům v regionu již od závěru 19. století působilo vedle četnictva, jež kopírovalo strukturu okresní a zemské správy na celém území monarchie, také komisařství státní policie v Moravské Ostravě s expoziturou v Bohumíně, zajišťující primárně bezpečnostně-politickou agendu. Roku 1922 v nových republikánských poměrech bylo ostravské komisařství povýšeno na ředitelství s působností pro většinu ostravsko-karvinského uhelného revíru. Současně došlo ke zřízení Policejního ředitelství v Opavě, zajišťujícího bezpečnost v nejbližším okolí slezské metropole a shromažďujícího poznatky o německé a polské iredentě v celém prostoru Českého Slezska.¹¹

⁴ Srov. KONRÁD, Ota a KUČERA, Rudolf. *Cesty z apokalypsy: fyzické násilí v pádu a obnově střední Evropy 1914–1922*. Praha: Academia, 2018, s. 103–109; JAREŠ, Michal. *Dějiny české detektivky*. Praha: Paseka, 2019.

⁵ KONRÁD, Ota a KUČERA, Rudolf. *Cesty z apokalypsy: fyzické násilí v pádu a obnově střední Evropy 1914–1922*. Praha: Academia, 2018, s. 103–106; KOLÁŘ, Ondřej. Karl Dohlenschall a Policejní výstava v Opavě 1913. *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické*, 2020, roč. 69, č. 2, s. 128–136.

⁶ Příkladem takové reprezentace ve zkoumaném regionu může být především reprezentativní pomník v životní velikosti, jenž byl roku 1911 odhalen na hřbitově v Polské (dnes Slezské) Ostravě strážníku Františku Schenkovi, zastřelenému při výkonu služby.

⁷ Nástin problematiky přináší zejména úvodní pasáž článku RUTAR, Václav. Kriminalistický kabinet 1954–1970. *Policista*, 2011, roč. 17, č. 3, s. 7–16. Jinak je téma okrajově zmiňováno zejména v biografiích významných kriminalistů či justičních pracovníků, případně v publikacích věnovaných obecně dějinám kriminalistiky. V současnosti je klíčovou kriminálně-muzejní policejní institucí v Česku Muzeum Policie ČR, které se však ve své výstavní a publikační činnosti věnuje téměř výhradně samotným dějinám kriminalistiky, nikoliv minulosti policejního muzejnictví.

⁸ V textu se přidružujeme označení České Slezsko jakožto zavedeného pojmenování pro specifické teritorium, jehož územně-správní status v novodobých dějinách prošel řadou změn. Srov. GAWRECKI, Dan a kol. *Dějiny Českého Slezska 1740–2000*, sv. I a II. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2002; JANÁK, Dušan a kol. *Národnostní menšiny a migrace v Českém Slezsku a na severní Moravě ve 20. a 21. století*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2021.

⁹ Bezpečnostní poměry na Ostravsku. *Ostravan. Neodvislý list ku hájení zájmů českého lidu na Ostravsku, Místecku, Kravařsku a Valašsku*, 3. 7. 1910, č. 28, s. 1.

¹⁰ Obecně srov. KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. *Bouřlivé trojmezí: Slezsko 1918–1923*. Praha: Academia, 2022.

¹¹ K vývoji bezpečnostního aparátu v regionu srov. KOLÁŘ, Ondřej. Jan Wiedermann a policejní ředitelství v Opavě ve 20. letech 20. století. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, 2016, roč. 9, s. 197–212; KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Bezpečnostní a sociální poměry na Orlovsku v meziválečném období optikou

Přítomnost státní policie se stala důležitým předpokladem pro výměnu poznatků mezi regionem a centrem. Oproti rakousko-uherské éře v meziválečném období značně poklesly kompetence a celkový význam komunálních policejních sborů.

Fenomén kriminalistického muzejnictví v Rakousko-Uhersku

Fenomén policejních výstav se v prostředí podunajské monarchie objevil v závěru 19. století. K prvním a zároveň nejvlivnějším „kriminalistickým sběratelům“ patřil justiční pracovník Hans Gross, mezinárodně uznávaný autor *Příručky vyšetřujícího soudce* (v originále *Handbuch für Untersuchungsrichter*, první vydání 1893). Jeho rozsáhlá sbírka kriminalistických pomůcek a předmětů doličných byla od roku 1896 prezentována ve Štýrském Hradci a později se stala součástí tamního univerzitního muzea.

K prvním významným reprezentativním počinům s širokým společenským ohlasem patřila exhibice ve Vídni roku 1898, konaná při příležitosti půlstoletí panování císaře Františka Josefa I. O rok později pak následovalo vytvoření policejního muzea v hlavním městě monarchie.¹² Rozličné pamětní síně a muzea si následně budovaly také některé četnické a policejní úřady, stejně jako soudy, z počátku především v samotném Rakousku. Fenomén kriminalistického výstavnictví se postupně projevil také v některých periferních oblastech monarchie, existence

stálé muzejní expozice je doložena např. při Policejním ředitelství v Černovicích na Bukovině.¹³ Trend se přirozeně nevyhnul ani českým zemím. Svou expozici mělo pražské policejní ředitelství, stejně jako zemský trestní soud.¹⁴

O řadě sbírek se dochovaly jen útržkovité informace, jelikož expozice byly často budovány z iniciativy jednotlivců a při personálních změnách zpravidla docházelo ke stagnaci akviziční i prezentační činnosti. Sběratelské iniciativy některých kriminalistů také narážely na nepochopení ze strany konzervativních nadřízených. Kupříkladu pražský státní policista František Protiwenský na přelomu 19. a 20. století z vlastní iniciativy budoval rozsáhlou daktyloskopickou databázi, zatímco u policie dosud převažovala zastaralá a nespolehlivá metoda identifikace osob pomocí tzv. antropometrie. Teprve roku 1908 byla Protiwenského činnost oficializována a jeho sbírka převzata policejním ředitelstvím.¹⁵

K popularizaci policejní práce a také k výměně zkušeností mezi kriminalisty sloužily krátkodobé výstavy, jež probíhaly především u příležitosti rozličných konferencí a kongresů. Ty se obvykle konaly zejména z iniciativy rozličných profesních sdružení státních a komunálních policistů či pracovníků justice. Oproti tomu vojensky organizované četnictvo bylo vnitřními předpisy citelně omezeno ve spolkovém životě, a tudíž nové trendy recipovalo poněkud pozvolněji.¹⁶

V některých případech organizátoři policejních výstav spolupracovali s místními muzei, jako tomu bylo v Českých Budějovicích. Zde roku 1908 v souvislosti s šedesátiletým jubileem vlády Františka Josefa I. proběhl kongres kriminalistů, zároveň doprovazený výstavou v městském muzeu.¹⁷

Kriminalistické výstavy ve Slezsku do roku 1918

Právě českobudějovická akce se s největší pravděpodobností stala jedním z impulsů pro první doložený obdobný počin ve Slezsku. Výstavu z roku 1908 reflektoval slezský tisk a kongresu se pravděpodobně účastnili někteří policisté z regionu.¹⁸ Již v létě následujícího roku se v rámci opavské výstavy řemesel objevila i část věnovaná policii.¹⁹ S výjimkou drobné zmínky v regionálním tisku se však k celému projektu nedochovaly podrobnější zprávy o organizátorech, skladbě exponátů ani okruhu recipientů. Lze pouze usuzovat, že celá iniciativa nejspíše vycházela z řad opavské městské policie, snad ve spolupráci s ostravskými kolegy.

Podstatně podrobnější dokumentace se dochovala k policejní výstavě v Opavě roku 1913. Tu inicioval Svaz policejních úředníků Slezska (*Verein der Polizeiangestellten des Kronlandes Schlesien*). Pořadatelské sdružení se dopisem, datovaným 29. června 1913 v Krnově, obrátilo na Policejní komisařství v Moravské Ostravě s žádostí o spolupráci. Organizátoři se v uvedeném listu přihlásili k odkazu výstav,

četnictva a policie. In: LANČOVÁ, Kateřina; ZÁVODNÁ, Michaela a ZÁŘICKÝ, Aleš. *Orlová, Slezsko a střední Evropa 1223–2023*. Ostrava: Ostravská univerzita; Český Těšín: Muzeum Těšínska, 2023, s. 283–300.

12 SABITZER, Werner. Das k. k. Polizeimuseum in Wien. Online. In: *Polizei*. Dostupný z: https://www.polizei.gv.at/wien/publikationen/geschichte/museum_geschichte.aspx. [cit. 2024-09-20]; Bericht über Besichtigung des Polizeimuseums in Wien. *Drogisten Zeitung*, 20. 1. 1911, roč. 26, č. 3, s. 27.

13 Kleine Chronik. *Bukowinaer Rundschau*, 4. 1. 1906, roč. 45, s. 3.

14 Srov. RUTAR, Václav. Kriminalistický kabinet 1954–1970. *Policista*, 2011, roč. 17, č. 3, s. 8–10.

15 NOSEK, Václav. *Daktyloskopie: Cheiroskopie; Podoskopie*. Kroměříž: Jindřich Gusek, 1947, s. 22–23.

16 KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Sociální postavení příslušníků československého četnictva

1918–1939. *Český časopis historický*, 2015, roč. 113, č. 1, s. 76–96.

17 Kaiserjubiläums-Polizeiausstellung. *Linzer Tages-Post*, 4. 9. 1908, roč. 44, č. 20, s. 8.

18 Polizeikongress. *Neue Schlesische Zeitung*, 30. 8. 1908, roč. 13, č. 103, s. 3.

19 Die schlesische Handwerksausstellung. *Neue Schlesische Zeitung*, 8. 9. 1909, roč. 14, č. 200, s. 2. Výstavu stručně zmiňuje též ŠOPÁK, Pavel a kol. *Muzea českého Slezska*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2014.

jež v letech 1907 v Salcburku, 1908 v Českých Budějovicích a 1909 v Brně uspořádal Svaz komunálních policejních úředníků v Rakousku (*Verband der Kommunalpolizeiangeestellten in Österreich*).²⁰

Za pozornost stojí, že pořadatelé nepřipomněli předešlou opavskou výstavu z roku 1909. Z absence jakékoliv zmínky lze usuzovat, že počín z roku 1909 organizoval jiný kolektiv bez bližšího vztahu k pořadatelům výstavy z roku 1913. Ostatně v čele čestného předsednictva výstavy nacházíme na prvním místě kriminalistu Karla Dohlenschalla, jenž byl teprve krátce předtím přeložen od státní policie ve Vídni na pozici policejního referenta u Slezské zemské vlády v Opavě.²¹ Ačkoliv byl Dohlenschall v Opavě nováčkem, z metropole jistě znal nejen trendy moderní kriminalistiky, ale též trendy policejního muzejnictví. Zároveň oproti opavským městským policistům nesporně disponoval sítí kontaktů v oboru. Jako nadšený osvětový pracovník se po příchodu do Slezska začal výrazně angažovat pořádáním přednášek a besed o kriminalistice, ale také myslivosti.

Záštitu nad chystanou výstavou převzal slezský zemský prezident hrabě Max Coudenhove. Ten se dlouhodobě zajímal o policejní práci. S největší pravděpodobností byl v osobním kontaktu s Dohlenschalem a nepochybně též s šéfem ostravského komisařství Gottfriedem Kunzem, jemuž později za první světové války Coudenhove dopomohl do čela pražského policejního ředitelství.²² Ve čtrnáctiletém

čestném předsednictvu výstavy pak nacházíme zejména civilní, policejní a soudní úředníky z německojazyčných oblastí monarchie a také z Německého císařství. Za všechny zmiňme prezidenta opavského zemského soudu Emila Kronkeho, šéfa policejního úřadu v Teplících-Šanově Stefana Schadeho, vítkovického policejního oficiála Leopolda Veitha či velitele opavské městské policie Emila Latku. Posledně jmenovaný současně vedl užší pracovní skupinu zajišťující praktickou realizaci výstavy.

Výstava probíhala v opavské turnerské hale. Ačkoliv se podle původních proklamací mělo jednat pouze o dvoudenní akci, nakonec výstava trvala od 4. do 14. září 1913. Publikovaný katalog bohužel neuvozuje žádné obecnější pasáže o motivaci a účelu celého podniku. Jde pouze se o jednoduchý soupis vystavených předmětů s jejich rozmístěním a údajem o původu. Právě původ, resp. vlastník, patrně představoval stěžejní kritérium pro umístění exponátu, jelikož místy vedle sebe nacházíme historické relikvie městských stráží coby předchůdců policie, rozličné doklady moderní kriminalistiky či fotografie z policejních plesů apod. Provenience tedy dostala přednost před chronologickým či tematickým hlediskem. Chronologicky první z vystavujících institucí se stal Městský policejní úřad v Opavě, dále následovaly policejní, četnické, justiční a požární orgány jak z regionu rakouského Slezska (Těšín, Frýdek, Krnov), tak z širšího okruhu českých zemí (Praha, Brno, Most, Teplice-Šanov) i z Německa (Vratislav, Lipsko). Zastoupeno přirozeně bylo také ostravské

policejní komisařství, několika exponáty přispěla rovněž vídeňská policie. Vedle institucí se na výstavě prezentovali rovněž soukromí sběratelé z řad odborné veřejnosti, mezi nimiž nacházíme výrazné osobnosti slezské a moravské kriminalistiky jako byl četnický důstojník Josef Woitsch a další.²³

Pozornost zasluhuje citelná kvalitativní i kvantitativní disproporce mezi exponáty poskytnutými jednotlivými vystavovateli. Jestliže subjekty z Ostravska se prezentovaly množstvím předmětů spojených s nedávnými mediálně sledovanými kriminálními kauzami z regionu či prostřednictvím artefaktů připomínající policisty a četníky padlé ve službě, mimoregionální policejní pracoviště byla zastoupena především formou moderních kriminálních i kriminalistických pomůcek. Oproti tomu opavská policie na výstavu poskytla převážně ukázky výstroje, výzbroje a insignií. Opavské exponáty tak v kontextu celé výstavy působily vcelku nevýrazně a konzervativně, což do značné míry odráželo fakticky provinční postavení slezské metropole oproti exponovanějším a progresivnějším policejním pracovištím Rakousko-Uherska a Německa.

V daném kontextu se tedy nabízí otázka, zda k motivům pro uspořádání výstavy nepatřila právě snaha Coudenhoveho a Dohlenschalla přispět k překlenutí opavské provinčnosti a k intenzivnějšímu přejímání nových kriminalistických a kriminalisticko-muzejnických

²³ Katalog der Polizei-Ausstellung unter dem Ehrehschutze Sr. Exzellenz des Herrn Grafen Max Coudenhove, k. k. Landespräsidenten, Geheimen Rates sowie des Herrn Bürgermeisters Walther Kudlich, k. k. Landesgerichtsrates i. R., Landesausschussbeisitzers. Troppau 1913. K osobnosti Josefa Woitsche srov. KOLÁŘOVÁ, Ivana. Četnický důstojník mezi monarchií a republikou – kauza Josefa Woitsche. In: *Studia Iuvenilia: Studentské historické sešity*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2016, s. 165–182.

²⁰ Zemský archiv v Opavě. Fond Policejní ředitelství Moravská Ostrava, kart. 152, sign. 332.

²¹ Srov. KOLÁŘ, Ondřej. Karl Dohlenschall a Policejní výstava v Opavě 1913. *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické*, 2020, roč. 69, č. 2, s. 128–136.

²² Srov. KOLÁŘ, Ondřej a RUSEK, Tomáš. K perzekuci českých důlních úředníků na Těšínsku za první světové války. *Těšínsko*, 2017,

roč. 60, č. 1, s. 31–44; KÁRNÍK, Zdeněk. Pražské policejní ředitelství, jeho Státní (politická) policie a její informátoři z řad občanstva v převratných dobách Velké války očima očistného Výboru pro prozkoumání policejního archivu v letech 1918–1920. *Acta oeconomica Pragensia: vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze*, 2007, roč. 15, č. 7, s. 248–256.

trendů. Výstavní katalog bohužel postrádá úvod, jenž by osvětlil motivace aktérů. Obdobně zůstává nejasné, zda byla výstava primárně určena laické veřejnosti, či pouze odborné komunitě policejních a justičních pracovníků.

Vypuknutí první světové války před rakousko-uherský bezpečnostní aparát pochopitelně postavilo nové a urgentnější úkoly, v jejichž důsledku na výstavní a osvětovou práci nezbýval prostor. Po rozpadu monarchie a vzniku ČSR roku 1918 sice zůstaly zachovány základní kontury organizační struktury četnictva a státní policie, nástup republikánského zřízení si však vynutil rozsáhlé personální změny. Předváleční amatérští „muzejníci“ Dohlenschall a Woitsch čelili obviněním z „rakušáctví“ a oba byli následně přeloženi z regionu.²⁴ Woitsch počátkem 20. let v důsledku své finanční tísně odprodal část artefaktů k dějinám bezpečnostních sborů, jež za svou kariéru shromáždil, ostravskému městskému muzeu. Bližší skladba uvedené akvizice bohužel není známa. V současných sbírkách Ostravského muzea se podařilo identifikovat pouze nedatovanou a nelokalizovanou fotografii z policejního výcviku bojových umění z doby před rokem 1914. Ostatní exempláře byly buď ztraceny v závěru druhé světové války či krátce po ní, nebo se je nepodařilo jednoznačně ztotožnit s Woitschovou sbírkou.²⁵ Nic nenasvědčuje tomu, že by muzeum v meziválečném období sbírku systematicky prezentovalo.

Obr. 1: Josef Woitsch před rokem 1914 (archiv autora)

²⁴ Srov. KOLÁŘ, Ondřej. Karl Dohlenschall a Policejní výstava v Opavě 1913. *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické*, 2020, roč. 69, č. 2, s. 128–136; KOLÁŘOVÁ, Ivana. Četnický důstojník mezi monarchií a republikou – kauza Josefa Woitsche. In: *Studia Juvenilia: Studentské historické sešity*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2016, s. 165–182.

²⁵ Srov. ŠERKA, Jozef. Počátky a činnost německého Umělecko-průmyslového muzea pro ostravsko-karvinský revír (1902–1923). In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 20*. Ostrava: Tilia, 2001, s. 100–134.

Proměna policejního muzejnictví v meziválečném období

V porovnání s posledními dekadami existence Rakousko-Uherska, v meziválečném Československu kriminalistické muzejnictví obecně poněkud stagnovalo, jelikož rozpad monarchie a vznik nástupnických států citelně limitoval možnosti

mezinárodní spolupráce, zejména s německojazyčným prostředím. Dalším důvodem se stalo výrazné suspendování kompetencí komunálních policí. Dosavadní výzkumy dokládají existenci stálých expozic výstroje a výzbroje u některých vyšších četnických velitelství (např. Zemské četnické velitelství v Užhorodě)

či policejních ředitelství (např. v Košicích). Obdobně jako v počátcích policejního výstavnictví v 90. letech 19. století, i v tomto období sběratelské aktivity často vycházely z iniciativy jednotlivců a postrádaly systematickou či institucionalizovanou podobu.²⁶ V samotné Praze vzniklo četnické muzeum teprve v roce 1939.²⁷

Nadregionální výstavy podobné té opavské z roku 1913 zůstaly minulostí. ČSR se sice v roce 1923 stala jednou ze zakládajících zemí Interpolu, nicméně do činnosti mezinárodní organizace se v praxi reálně zapojovali takřka výhradně pracovníci policejních ředitelství v Praze a Bratislavě.²⁸ Poměrně intenzivní osvětová a výstavní práce oproti tomu probíhala ve „výmarském“ Německu. Tamní decentralizovaná struktura policejního aparátu paradoxně přála rozvoji oborových a stavovských spolků, zatímco v ČSR byl naopak spolkový život policistů a četníků omezován z obav před jejich politizací.²⁹

Například v březnu 1927 Volné sdružení pro policejní a kriminální vědu (*Freien Vereinigung für Polizei- und Kriminalwissenschaft*) se sídlem v Berlíně uspořádalo v Hlivicích, asi 70 kilometrů od Moravské Ostravy, Hornoslezský policejní den (*Oberschlesischer Polizeitag*).³⁰ Program akce ani dobový regionální tisk však nedokládají účast československých zástupců.

²⁶ RUTAR, Václav. Kriminalistický kabinet 1954–1970. *Policista*, 2011, roč. 17, č. 3, s. 9–11.

²⁷ MACEK, Pavel a UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, s. 92.

²⁸ Srov. NOŽINA, Miroslav a VANĚČEK, Miloš. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu*. Praha: Koniasch Latin Press, 2009, s. 133–135.

²⁹ Obecně srov. KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Sociální postavení příslušníků československého četnictva 1918–1939. *Český časopis historický*, 2015, roč. 113, č. 1, s. 76–96.

³⁰ Plakát *Oberschlesischer Polizeitag*, fotokopie v držení autora.

Byli-li přítomni ostravští či opavští policisté, pak jedine jako soukromé osoby.

Z kusých informací lze usuzovat, že v rámci různých bezpečnostních pracovišť existovaly drobné neoficiální expozice či pamětní síně, zřizované z iniciativy jednotlivců a dostupné pouze úzkému okruhu lokálních kriminalistů. Například v pozůstalosti velitele Četnického oddělení v Krnově Ladislava Snížka se dochovala fotografie souboru pytláckých zbraní, shromážděných patrně pro výstavní účely. Snímek však postrádá dataci a popis, o okolnostech jeho pořízení tedy můžeme pouze spekulovat.³¹

Muzejní aktivity Františka Kociána

Jediná bezpečně doložená meziválečná muzejní aktivita ve zkoumaném regionu je spojena se jménem Františka Kociána, rodáka z Kateřinek u Opavy, který se po návratu z front první světové války stal nejprve členem Národní gardy v rodné obci a následně pracovníkem civilní zpravodajské skupiny působící při zemské vládě.³² Jeho služební zařazení se de facto podobalo funkci zemského bezpečnostního referenta, již dříve zastával Dohlenschall. Podobně jako jeho předchůdce, také Kocián těžil z přístupu k zemskému prezidentovi, v tomto případě Josefu Šrámkovi. Ten Kociánovi mimo jiné zařídil stáž u Policejního ředitelství v Praze a po vytvoření sjednocené moravskoslezské zemské správy v Brně v roce 1928 mu pomohl získat místo u opavské státní policie.³³

³¹ Rodinný archiv Ladislava Snížka, fotokopie v držení autora, bez inv. č.

³² Viz *Velké dny Kateřinek: K oslavám desátého výročí vzniku Československé republiky*. Kateřinky: Osvětový sbor, 1928, s. 16–18.

³³ KOLÁŘ, Ondřej. Zapomenutý kriminalista a muzejník František Kocián. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy*

Zde se Kocián kromě služební činnosti začal věnovat také osvětě a publikoval řadu převážně kompilačních kriminalistických příruček. Mimo to se souhlasem nadřízených začal přímo v budově policejního ředitelství (na dnešní Hrnčířské ulici) budovat muzeum a archiv. O celé iniciativě nás bohužel blíže informují pouze retrospektivní zdroje, především vzpomínky samotného Kociána z konce 60. let.³⁴ Amatérský muzejník shromažďoval jak policejní vybavení, tak doličné předměty nalezené u různých pachatelů. Jeho sbírka nebyla přístupná veřejnosti, sloužila pouze pro potřeby odborníků. K těm kromě kriminalistů a soudních úředníků patřili také lékaři a studenti medicíny. Kocián úzce spolupracoval především s opavským patologem Aloisem Maternou, od něhož shromáždil řadu lihových preparátů.³⁵ Z informací o Kociánově pozdější sběratelské činnosti z doby nacistické okupace lze předpokládat, že řadu artefaktů získal také od kolegů z různých policejních a četnických pracovišť napříč Moravou a Slezskem.

Ačkoliv opavští policisté v té době, minimálně do nástupu nacismu v roce 1933, udržovali korektní styky s německými kolegy, prameny nedokládají Kociánovu spolupráci s německým prostředím. Dle pozdějšího autobiografického líčení se však Kocián již v průběhu 20. let zajímal o pracovní postupy vídeňského policejního ředitele a zakladatele Interpolu Johanna Schobera. Kociánovy vzpomínky i publicistické texty také

³⁴ *a Ostravska* 29. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2015, s. 187–202.

³⁵ Archiv města Ostravy. Fond *Drobné osobní archivní fondy*, bez inv. č. Vzpomínky Františka Kociána.

³⁵ Srov. KOLÁŘ, Ondřej. Zapomenutý kriminalista a muzejník František Kocián. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska* 29. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2015, s. 195–196.

prokazují orientaci v zahraniční německojazyčné a anglickojazyčné literatuře a solidní přehled nejen v „technické“ kriminalistice, ale též v trendech meziválečné kriminologie a kriminalistické psychologie.

Kociánovo opavské působení skončilo na jaře 1938, kdy byl kvůli obvinění z brutálního postupu proti účastníkům henleinovské demonstrace přeložen do Moravské Ostravy. Většinu svých sbírek musel zanechat v Opavě, kterou o pár měsíců později v důsledku mnichovské konference obsadila německá armáda. V tomto období, Kociánovými slovy, „*kriminalistické muzeum bylo mi úředním nařízením zrušeno a archiv patrně rozkraden*“. Osud opavských sbírek zůstává neznámý. Některé artefakty si dost možná „přivlastnili“ již ustupující českoslovenští policisté při vyklízení města, další pak příslušníci okupačního aparátu. Část Maternových lihových preparátů měli dle Kociánova poválečného tvrzení němečtí úředníci předat jakémusi muzeu ve Vídni, což se dosavadním bádáním nepodařilo doložit.

Jisté je, že Kocián ve sběratelské a muzejní činnosti pokračoval také v Moravské Ostravě. Zde navázal spolupráci s někdejším kustodem městského muzea Aloisem Adamusem, v té době již převážně pobývajícím v severních Čechách.³⁶ Adamus policistovi zprostředkoval kontakty se sochařem Augustinem Handzlem a dalšími umělci. Ačkoliv se aktivně zapojil do odboje, dokázal Kocián pro svou kriminálně-muzejní práci nadchnout německého policejního ředitele Friedricha Merlera,³⁷ který mu umožnil využívat pro sbírky horní podlaží

³⁶ Archiv města Ostravy, Fond Alois Adamus, sign. 1/66. Dopis Františka Kociána Aloisi Adamusovi z 9. května 1948.

³⁷ Blíže k němu srov. BORÁK, Mečislav. Oskar Schindler ve službách abwehru na Ostravsku. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 21*. Ostrava: Tilia, 2003, s. 240–262.

Obr. 2: František Kocián s rodinou ve 30. letech 20. století (archiv autora)

budovy policejního ředitelství (v dnešní ulici 30. dubna).

Obdobně jako dříve v Opavě šlo i tentokrát o veřejně nepřístupnou sbírku. O její struktuře nás rámcově informuje drobný katalog z roku 1940, sepsaný samotným Kociánem.³⁸ Amatérské muzeum se skládalo ze tří sekcí – historické, kriminalistické a obecně poučné. První z trojice tematických oddílů se zaměřoval na dějiny bezpečnostní služby v Ostravě s pochopitelným důrazem na období profesionalizace policejní práce na přelomu 19. a 20. století. Druhá

³⁸ Viz KOCIÁN, František. *Praxe učí poznávat: Expozice kriminalistického musea policejního ředitelství v Moravské Ostravě s exponáty doličských předmětů*. Moravská Ostrava: vlastním nákladem, 1940.

část se věnovala především zbraním a nástrojům používaným zločinci. K vidění zde byly mimo jiného také doličné předměty z vyšetřování případu několikanásobného vraha Martina Leciána, jednoho z nejznámějších zločinců meziválečného Československa.³⁹ Leciánův výslechový protokol zde sloužil jako ukázka, jak správně vést výslech zatčeného. Třetí, tzv. obecně poučný oddíl expozice potom prezentoval základní technologické postupy jednotlivých kriminalistických disciplín.

³⁹ Viz URBÁŠEK, Pavel. Zločinec: Příklad Martina Leciána. In: *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 319–329.

Do Kociánovy muzejní práce se promítl také jeho sílící zájem o sociální problematiku Ostravska, především o fenomén tuláků, tzv. chacharů.⁴⁰ Kromě svého zapojení do letitých publicistických polemik o etymologickém původu samotného slova „chachar“ se věnoval také zvykům a životu tuláků. Součástí Kociánovy sbírky se stalo několik obrazů regionálních umělců ztvárňujících tulácké prostředí. V daném ohledu není bez zajímavosti, že již před válkou jiný ostravský policista, Josef Kresta písíci pod pseudonymem J. O. Bor, publikoval několik beletristických povídek s „chacharskou“ tematikou.⁴¹ Uvedená okolnost ilustruje dobový rostoucí zájem kriminalistiky o psychologii recidivistů a o postupném nahrazování primární represivního přístupu snahou o pochopení mentality pachatelů.⁴²

Obdobně jako v roce 1938 v Opavě, přechod fronty v závěru druhé světové války opět vedl ke ztrátě či zničení většiny Kociánových sbírek. Samotný sběratel následně čelil neprokázanému nařčení z kolaborace a nucenému odchodu do civilu.⁴³ Celkový vývoj po roce 1945 obecně zpřetrhal ideovou i personální a organizační kontinuitu v československém policejním aparátu a tím také

ve formě muzejní a další veřejné prezentace policejní problematiky...⁴⁴

Závěr

Obecně lze konstatovat, že sběratelské a muzejní aktivity týkající se policejní a kriminalistické problematiky vycházely z úzkého okruhu několika jednotlivců-kriminalistů či jejich oborových sdružení a neměly tudíž pevně institucionalizovaný charakter. V rakousko-uherské éře můžeme sledovat snahu prezentovat téma laické veřejnosti formou krátkodobých výstav. Oproti tomu pozdější aktivity Františka Kociána a jeho spolupracovníků cílily výhradně na odborné publikum. Kociánova činnost se od dřívějších výstavních projektů, zaměřených primárně na „technickou“ kriminalistiku, komemoraci obětí z řad bezpečnostních sborů či kuriózní a „atraktivní“ kauzy, více soustředila také na otázky kriminologie, psychologie a prevence. Naznačený posun odráží základní trendy vývoje kriminalistiky v meziválečném období. V daném směru se Kociánova iniciativa ukázala být progresivnější než kupříkladu tehdejší expozice v sídlech četnických velitelství, jež měly spíše podobu pamětních síní založených na prezentaci vizuálně atraktivních artefaktů.

Oproti tomu období před rokem 1918 se vyznačovalo vyšší mírou nadregionální a mezinárodní spolupráce, která byla po rozpadu

monarchie částečně utlumena vlivem napjatých vztahů ČSR se sousedními státy a také personálními a organizačními změnami v bezpečnostním aparátu.

Podstatným faktorem byla podpora vlivných veřejných činitelů. V daném směru sehrál klíčovou roli především zemský prezident Coudenhove při opavské výstavě roku 1913. Oporou pozdějších Kociánových snah se zase stal policejní ředitel Merler. Naproti tomu v meziválečné éře kusé prameny nedokládají výraznější zájem „vyšších míst“ o problematiku. Zde snad lze spatřovat příčiny ve skutečnosti, že dobový demokraticko-republikánský narativ vedl k poněkud negativnímu náhledu na četnictvo a policii.⁴⁵

Vzhledem k torzovitému charakteru pramenné základny si však lze o zkoumané problematice učinit pouze kusou a rámcovou představu.

POUŽITÉ ZDROJE:

Archivní prameny:

Archiv města Ostravy. Fond Alois Adamus.

Archiv města Ostravy. Fond *Drobné osobní archivní fondy*.

Rodinný archiv Ladislava Snížka, fotokopie v držení autora.

Zemský archiv v Opavě. Fond *Policejní ředitelství Moravská Ostrava*.

Tištěné prameny:

Bericht über Besichtigung des

Polizeimuseums in Wien. *Drogisten*

Zeitung, 20. 1. 1911, roč. 26, č. 3, s. 27.

Bezpečnostní poměry na Ostravsku. *Ostravan*.

Neodvislý list ku hájení zájmů českého lidu na Ostravsku, Místecku, Kravařsku

⁴⁵ K dobovému postavení bezpečnostních sborů obecně srov. KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Sociální postavení příslušníků československého četnictva 1918–1939. *Český časopis historický*, 2015, roč. 113, č. 1, s. 76–96; KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. *Generál četnictva Karel Vyčítal*. Praha: Academia, 2018; GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo (1918–1929)*. Praha: Academia, 2019, s. 209–226.

⁴⁰ Srov. KOLÁŘ, Ondřej. Fenomén tzv. brenpartie a tuláctví na Ostravsku v 1. polovině 20. století. In: *Vlastivědný věstník moravský*, 2017, roč. 69, č. 1, s. 54–63; KOLÁŘ, Ondřej. Kriminalistické muzeum v Moravské Ostravě a nacistická okupace. *Ústecký sborník historický*, 2017, č. 1–2, s. 45–57.

⁴¹ Tématu se dotýkala především povídka *Ocúny hald* z roku 1932. Postavení ostravských tuláků se Kresta v menší míře dotkl také v knize *Oběti strojů* (1931).

⁴² Srov. POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. Vznik forenzní psychologie v českých zemích. *Psychologie*, 2022, roč. 16, č. 1, s. 31–46.

⁴³ Viz KOLÁŘ, Ondřej. Zapomenutý kriminalista a muzejník František Kocián. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska* 29. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2015, s. 187–202.

⁴⁴ Srov. HLAVIENKA, Lubomír a KOLÁŘ, Ondřej. *Sbor národní bezpečnosti ve Slezsku a jeho podíl na řešení poválečných problémů regionu 1945–1948*. Opava: Slezské zemské muzeum, 2024; HLAVIENKA, Lubomír a KOLÁŘ, Ondřej. „Válka policajtů“: Mocenské boje v bezpečnostním aparátu na území ostravské expozitury Moravskoslezského zemského národního výboru v raně poválečném období. *Slezský sborník*, 2024, roč. 122, č. 1, s. 56–95; KVAPILOVÁ, Iva. Přehled organizačního vývoje Sboru národní bezpečnosti v letech 1945–1950 se zaměřením na veřejně bezpečnostní (resp. pořádkovou a kriminální) složku. *Sborník ministerstva vnitra*, 2003, č. 1, s. 68–90.

- a Valašsku, 3. 7. 1910, č. 28, s. 1.
- Die schlesische Handwerksausstellung. *Neue Schlesische Zeitung*, 8. 9. 1909, roč. 14, č. 200, s. 2.
- Kaiserjubiläums-Polizeiausstellung. *Linzer Tages-Post*, 4. 9. 1908, roč. 44, č. 20, s. 8.
- Katalog der Polizei-Ausstellung unter dem Ehrehschutze Sr. Exzellenz des Herrn Grafen Max Coudenhove, k. k. Landespräsidenten, Geheimen Rates sowie des Herrn Bürgermeisters Walther Kudlich, k. k. Landesgerichtsrates i. R., Landesausschussbeisitzers.* Troppau 1913.
- Kleine Chronik. *Bukowinaer Rundschau*, 4. 1. 1906, roč. 45, s. 3.
- KOCIÁN, František. *Praxe učí poznávat: Exponice kriminalistického musea policejního ředitelství v Moravské Ostravě s exponáty doličných předmětů.* Moravská Ostrava: vlastním nákladem, 1940.
- Oberschlesischer Polizeitag*, plakát, fotokopie v držení autora.
- Polizeikongress. *Neue Schlesische Zeitung*, 30. 8. 1908, roč. 13, č. 103, s. 3.
- LITERATURA:**
- BORÁK, Mečislav. Oskar Schindler ve službách abwehru na Ostravsku. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 21.* Ostrava: Tilia, 2003, s. 240–262. ISSN 0232-0967.
- BUMGARNER, Jefferey. *Icons of crime fighting: Relentless Pursuers of Justice.* Westport: Greenwood Press, 2008. ISBN 978-0-313-34130-4.
<https://doi.org/10.5040/9798400667961>
- DLOUHÝ, Michal. *Století četnické kriminalistiky: historie kriminalistiky u četnictva na území České republiky.* Cheb: Svět křidel, 2014. ISBN 978-80-87567-42-5.
- FOSDICK, Frederick. *European Police Systems.* New York: Century, 1915.
<https://doi.org/10.2307/1132660>
- GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo (1918–1929).* Praha: Academia, 2019, s. 209–226. ISBN 978-80-200-3016-0.
- GAWRECKI, Dan a kol. *Dějiny Českého Slezska 1740–2000*, sv. I a II. Opava: Slezská univerzita, 2002. ISBN 80-7248-226-2.
- HLAVIENKA, Lubomír a KOLÁŘ, Ondřej. *Sbor národní bezpečnosti ve Slezsku a jeho podíl na řešení poválečných problémů regionu 1945–1948.* Opava: Slezské zemské muzeum, 2024. ISBN 978-80-87789-88-9.
- HLAVIENKA, Lubomír a KOLÁŘ, Ondřej. „Válka policajtů“: Mocenské boje v bezpečnostním aparátu na území ostravské expozitury Moravskoslezského zemského národního výboru v raně poválečném období. *Slezský sborník*, 2024, roč. 122, č. 1, s. 56–95.
- JANÁK, Dušan a kol. *Národnostní menšiny a migrace v Českém Slezsku a na severní Moravě ve 20. a 21. století.* Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2021. ISBN 978-80-7510-487-8.
- JAREŠ, Michal. *Dějiny české detektivky.* Praha: Paseka, 2019. ISBN 978-80-7432-977-7.
- KÁRNÍK, Zdeněk. Pražské policejní ředitelství, jeho Státní (politická) policie a její informátoři z řad občanstva v převratných dobách Velké války očima očistného Výboru pro prozkoumání policejního archivu v letech 1918–1920. *Acta oeconomica Pragensia: vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze*, 2007, roč. 15, č. 7, s. 248–256.
<https://doi.org/10.18267/j.aop.199>
- KOLÁŘ, Ondřej. Fenomén tzv. brenpartie a tuláctví na Ostravsku v 1. polovině 20. století. In: *Vlastivědný věstník moravský*, 2017, roč. 69, č. 1, s. 54–63.
- KOLÁŘ, Ondřej. Jan Wiedermann a policejní ředitelství v Opavě ve 20. letech 20. století. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, 2016, roč. 9, s. 197–212.
- KOLÁŘ, Ondřej. Karl Dohlenschall a Policejní výstava v Opavě 1913. *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické*, 2020, roč. 69, č. 2, s. 128–136.
- KOLÁŘ, Ondřej. Kriminalistické muzeum v Moravské Ostravě a nacistická okupace. *Ústecký sborník historický*, 2017, č. 1–2, s. 45–57.
- KOLÁŘ, Ondřej. Zapomenutý kriminalista a muzejník František Kocián. In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 29.* Ostrava: Statutární město Ostrava, 2015, s. 187–202. ISSN 0232-0967.
- KOLÁŘ, Ondřej a RUSEK, Tomáš. K perzekuci českých důlních úředníků na Těšínsku za první světové války. *Těšínsko*, 2017, roč. 60, č. 1, s. 31–44.
- KOLÁŘOVÁ, Ivana. Četnický důstojník mezi monarchií a republikou – kauza Josefa Woitsche. In: *Studia Iuvenilia: Studentské historické sešity.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2016, s. 165–182.
- KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Bezpečnostní a sociální poměry na Orlovsku v meziválečném období optikou četnictva a policie. In: LANČOVÁ, Kateřina; ZÁVODNÁ, Michaela a ZÁŘICKÝ, Aleš. *Orlová, Slezsko a střední Evropa 1223–2023.* Ostrava: Ostravská univerzita; Český Těšín: Muzeum Těšínska, 2023, s. 283–300. ISBN 978-80-7599-389-2.
- KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. *Bouřlivé trojmezí: Slezsko 1918–1923.* Praha: Academia, 2022. ISBN 978-80-200-3325-3.
- KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. *Generál četnictva Karel Vyčítal.* Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2880-8.
- KOLÁŘOVÁ, Ivana a KOLÁŘ, Ondřej. Sociální postavení příslušníků československého četnictva 1918–1939. *Český časopis historický*, 2015, roč. 113, č. 1, s. 76–96.
- KONRÁD, Ota a KUČERA, Rudolf. *Cesty z apokalypsy: fyzické násilí v pádu a obnově střední Evropy 1914–1922.* Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2874-7.
- KVAPILOVÁ, Iva. Přehled organizačního vývoje Sboru národní bezpečnosti v letech 1945–1950 se zaměřením na veřejně bezpečnostní (resp. pořádkovou a kriminální) složku. *Sborník ministerstva vnitra*, 2003, č. 1, s. 68–90.
- MACEK, Pavel a UHLÍŘ, Lubomír. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989).* Praha: Police history, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8.
- NOSEK, Václav. *Daktyloskopie: Cheiroskopie; Podoskopie.* Kroměříž: Jindřich Gusek, 1947.
- NOŽINA, Miroslav a VANĚČEK, Miloš. *Mandragora, morfin, kokain. Drogový problém v českých zemích v dobách habsburské monarchie a v předválečném Československu.* Praha: Koniasch Latin Press, 2009. ISBN 978-80-86791-60-9.
- POLIŠENSKÁ, Veronika Anna. Vznik forenzní psychologie v českých zemích. *Psychologie*, 2022, roč. 16, č. 1, s. 31–46.
<https://doi.org/10.29364/epsy.434>
- RUTAR, Václav. *Kriminalistický kabinet 1954–1970. Policista*, 2011, roč. 17, č. 3, s. 7–16.

- SABITZER, Werner. Das k. k. Polizeimuseum in Wien. Online. In: *Polizei*. Dostupný z: https://www.polizei.gv.at/wien/publikationen/geschichte/museum_geschichte.aspx. [cit. 2024-09-20].
- ŠERKA, Jozef. Počátky a činnost německého Umělecko-průmyslového muzea pro ostravsko-karvinský revír (1902–1923). In: *Ostrava: příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska 20*. Ostrava: Tilia, 2001, s. 100–134. ISSN 0232-0967.
- ŠOPÁK, Pavel a kol. *Muzea českého Slezska*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2014. ISBN 978-80-7510-121-1.
- THORWALD, Jürgen. *Století detektivů: Cesta a dobrodružství kriminalistiky*. Praha: Orbis, 1967.
- Velké dny Kateřinek: K oslavám desátého výročí vzniku Československé republiky*. Kateřinky: Osvětový sbor, 1928.
- URBÁŠEK, Pavel. Zločinec: Příklad Martina Leciána. In: *Člověk na Moravě v první polovině 20. století*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006, s. 319–329. ISBN 80-7325-105-1.

ONDŘEJ KOLÁŘ

Slezské zemské muzeum, Opava,
Česká republika

kolar@szm.cz

<https://orcid.org/0000-0002-6040-3026>

Vystudoval historii na Univerzitě Palackého v Olomouci. Od roku 2012 pracuje ve Slezském zemském muzeu v Opavě jako kurátor podsbírky novodobých dějin. V současnosti také zastává pozice vedoucího Oddělení historického výzkumu a výkonného redaktora odborného časopisu *Slezský sborník (Acta Silesiaca)*. Badatelsky se věnuje dějinám Slezska a severní Moravy ve 20. století, historii československých ozbrojených a bezpečnostních sborů a reflexi válečných konfliktů v historické paměti.

Ondřej Kolář studied history at Palacký University in Olomouc. Since 2012, he has been working at the Silesian Museum in Opava as a curator of the modern history sub-collection. He currently also holds the position of Head of the Department of Historical Research and Managing Editor of the professional journal *Slezský sborník (Acta Silesiaca)*. His research focuses on the history of Silesia and northern Moravia in the 20th century, the history of the Czechoslovak armed and security forces and the reflection of war conflicts in historical memory.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.